

[Aage Fogh.]

at de får en helt rigtig behandling. Det krav synes jeg lovforslaget tilfredsstiller til 100 pct. Jeg har læst det meget grundigt igennem og har ikke fundet anledning til at stille ret mange spørgsmål vedrørende paragrafferne, fordi de som sagt er letlæselige og letforståelige, og fordi de i det store og hele byder borgerne den sikkerhed, de må have. Derfor kan jeg anbefale lovforslaget om ekspropriation, og hvis det bliver gennemført, anser jeg det for en selvfølge, at lovforslaget om bestyrelsen af de offentlige veje følger efter.

Skulle jeg, når jeg nu er kommet op på talerstolen, gøre et par bemærkninger, vil jeg ikke i dag forlange svar af ministeren på mine spørgsmål, men håber, jeg kan få svar i udvalget.

Det fremgår ikke af ekspropriationslovforslaget eller af bemærkningerne, hvor stort et omfang den lovgivning, vi her befatter os med, egentlig har. Det fremgår af bemærkningerne, at vi har to kommissarier — det er et skrækkeligt navn, men det har vi altså. Det fremgår også af bemærkningerne, at de er i 29. lønningsklasse. Det er ikke nogen billig lønningsklasse, og da administrationsudgifterne efterhånden er overordentlig store — det kan man vist godt sige — kunne der vel være grund til at spørge den højtærede minister, om det nu også er nødvendigt med to kommissarier, om der ikke var noget at spare på det område. Jeg kunne også spørge: hvor mange sager behandles der overhovedet, og hvor mange sager skal den højeste myndighed have føling med? Jeg er altså ikke indstillet på at ønske svar af ministeren i dag, men håber, jeg i udvalget kan få lejlighed til at stille nogle spørgsmål for at få klaret, om der eventuelt skulle være mulighed for visse besparelser her, for det ville vistnok blive hilst velkommen fra mange sider i tinget.

Det er ingen hemmelighed, at på den finanslov, vi sidst vedtog, er halvdelen eller ca. 4,6 milliarder kr. lønninger og pensioner. Det er heller ingen hemmelighed, at en del af dem, der har megen erfaring i administrationen — jeg tænker på den tidligere formand for jordlovsudvalget, og jeg tænker på kontorchef Damsgaard Hansen — har givet oplysninger om deres erfaringer på det administrative område. Jeg kunne også

føje til, at jeg selv, der dog har et vist indseende på forskellige områder af det administrative, har erfaring for, at der vistnok er mulighed for at spare adskilligt. Hvis sådanne muligheder skulle være til stede i forbindelse med det foreliggende lovforslag, ser jeg dem meget gerne udnyttet.

Jeg anbefaler begge lovforslag til hurtig behandling — i den rækkefølge, at hvis ekspropriationslovforslaget vedtages, må det være en selvfølge, at lovforslaget om de offentlige veje følger efter.

Arne Larsen: I henhold til grundlovens § 73, stk. 1, som flere ærede ordførere har refereret, er ejendomsretten ukrænkelig, men dog ikke i alle tilfælde. Der, hvor almenvellet kræver det, kan man tilpligtes at afstå sin ejendom. Det kan dog kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.

Endvidere hedder det i samme paragrafs stk. 3:

„Ethvert spørgsmål om ekspropriationsaktens lovlighed og erstatningens størrelse kan indbringes for domstolene. Prøvelsen af erstatningens størrelse kan ved lov henlægges til domstole oprettet i dette øjemed.“

Det er altså et meget vigtigt område, vi her behandler. Ekspropriation er en alvorlig sag, noget, der har stor samfundsmæssig betydning. Vi har da også i en række love bestemmelser om adgang for samfundet til at foretage ekspropriation. Ekspropriationer kan foretages til mange formål: jernbaneanlæg, telegraf- og telefonanlæg, anlæg af havne, veje, kirkegårde o. s. v. I parentes bemærket har det undret mig, at vi ikke for længst har en ekspropriationsadgang til fordel for boligbyggeri; det må jo dog siges i høj grad at være i almenvellets interesse, at det store problem løses. I mange af de love, vi har, er der fastlagt retningslinjer og fremgangsmåder, som skal benyttes i ekspropriationssager. I andre love henvises der til jernbaneforordningen fra enevældens tid, fra 1845, som det nok må siges at tiden efterhånden er løbet fra. Det er naturligt, at ønsket om den størst mulige ensartethed i fremgangsmåden ved ekspropriationer opstår, og at man ad lovgivningens vej forsøger at tilstræbe en sådan ensartethed, men her støder man usægtelig på mange vanskeligheder.